

1. ВЪВЕДЕНИЕ.

1.1. Наименование на специалността: ОБЩА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

1.2. Продължителност на обучението: 3 (три) години

1.3. Изисквано базово образование за допускане до обучение по специалност „Обща дентална медицина“: завършено висше образование на образователно-квалификационна степен “магистър” по дентална медицина и придобита професионална квалификация “лекар по дентална медицина”.

2. ДЕФИНИЦИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА, КОМПЕТЕНЦИИ И УМЕНИЯ

Обучението по „Обща дентална медицина” изисква компетенция в диагностиката, етиологията, патогенезата, профилактиката и лечението на: оралните заболявания, заболяванията на твърдите зъбни тъкани (кариес и некариозни заболявания), зъбната пулпа и периодонциума на постоянните зъби, заболяванията, засягащи пародонта и периимплантните тъкани, всички хирургични заболявания на устната кухина и асоциираните с тях заболявания на челюстите и лицево-челюстната област и протетичната дентална медицина.

Специализантът трябва да притежава познания в областта на оралната морфология и биология, да познава причините и механизмите за възникване на оралните заболявания, да познава спецификата на биологичните и патофизиологични процеси в устата, да има компетенцията да диагностицира оралните заболявания, да открива симптомите на синдроми засягащи общото здраве на детето и възрастния и да има знанията и уменията да лекува най-честите дентални заболявания.

3. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

Обучението на специализиращите „Обща дентална медицина” има за цел да подготви високо квалифицирани общопрактикуващи дентални лекари.

4. ОБУЧЕНИЕ

Обучението по обща дентална медицина включва следните раздели:

4.1.1 Детска дентална медицина

4.1.2 Оперативно зъболечение, ендодонтия и физиотерапия

4.1.3 Пародонтология и заболявания на оралната лигавица

4.1.4 Орална хирургия

4.1.5 Протетична дентална медицина

РАЗДЕЛ I ДЕТСКА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

Обучението по „Детска дентална медицина“ като елемент от специализацията по „Обща дентална медицина“ изисква компетенция в диагностиката, профилактиката и лечението на оралните заболявания в детска възраст. Специализантът следва да придобие задълбочени познания в областта на оралната морфология и биология, да познава причините и механизмите за възникване на оралните заболявания, да познава спецификата на биологичните и патофизиологични процеси в устата в детска възраст, да има компетенцията да диагностицира оралните заболявания в детска възраст, да открива симптомите на синдроми засягащи общото здраве на детето и да има знанията и уменията да лекува най-честите заболявания в детска възраст.

Обучението по раздела детска дентална медицина трябва да протече в три модула и да включва общо 129 работни дни.

- 1-ви модул - Орална морфология и биология - 42 работни дни,
- 2-ри модул - Профилактика на оралните заболявания - 22 работни дни
- 3-ти модул - Клиника на детската дентална медицина - 65 работни дни

ТЕОРЕТИЧНА ПОДГОТОВКА ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

1-ви модул - Орална морфология и биология

- Морфология и физиология на емайла. Характеристика в детска възраст
- Морфология и физиология на дентина. Характеристика в детска възраст.
- Морфология и физиология на зъбната пулпа. Характеристика в детска възраст.
- Морфология и физиология на цимента, периодонциума и алвеоларна кост. Характеристика в детска възраст.
- Морфология и физиология на оралната лигавица, гингива и периодонт. Характеристика в детска възраст;
- Динамика на зъбното развитие. Определение, срокове, етапи на зъбното развитие;
- Течна орална среда - слюнка и гингивална течност;
- Орална екология. Резидентна микрофлора в устата – характеристика и взаимодействия;
- Защитни механизми в устата. Орален имунитет.

2-ри модул - Профилактика на оралните заболявания

- Етиология на зъбния кариес. Фактори и взаимодействия.
- Бактериален плаков биофилм. Зъбна пеликула. Генеза на плаковия биофилм, развитие, структура и значение за оралните заболявания.
- Патогенеза на зъбния кариес. Теории. Съвременно схващане за патогенеза на зъбния кариес.
- Морфология на зъбния кариес в емайла и дентина. Процеси на де- и реминерализация.
- Съвременни концепции за профилактиката на оралните заболявания – цели, стратегии, направления и форми.
- Орална хигиена, теоретична постановка, цели, направления, методи и средства.
- Ендогенна и екзогенна флуорна профилактика.
- Хранене и орално здраве. Хранителна профилактика на оралните заболявания.
- Профилактично покритие на фисурите - индикации, диагностика на дълбоките фисури
- Превантивно неоперативно лечение - методи и средства.
- Оценка на риска за зъбния кариес – основа за съвременни профилактични програми.
- Промоция на оралното здраве – определение, цел, причина, насоки, стратегии.

3-ти модул - Клиника на детската дентална медицина

- Орално изследване на дете. Насочена анамнеза, зъбен и периодонтален статус. Оценка на риск за кариес и периодонтално заболяване. Лечебен план. Ренгенова диагностика.
- Психологични проблеми при дентално лечение на деца. Методи за повлияване на поведението на детето в дентален кабинет.
- Кариес на временни зъби – особености в клиниката и лечението. Кариес на ранното детство.
- Кариес на постоянни детски зъби – особености в клиниката и диагностиката. Неоперативно и оперативно превантивно лечение.
- Пулпити и периодонтити на временни зъби – диагностика и лечение.
- Пулпити на постоянни детски зъби – особености в клиниката и диагностиката и лечението. Биологично лечение.
- Лечение на зъби с незавършено кореново развитие. Съвременни методики и средства.
- Травми на временни и постоянни детски зъби. Клиника, диагностика и лечение.
- Зъбни дисплазии- клиника, диагностика и лечение.

- Периодонтални заболявания в детско-юношеска възраст. Оценка на периодонтален статус в детско-юношеска възраст.
- Основни принципи за профилактика и лечение на периодонталните заболявания в детско-юношеска възраст.
- Гингивални заболявания в детско-юношеска възраст.
- Периодонтити с ранно начало.
- Етиология, патогенеза и клинично-морфологична класификация на стоматитите при деца.
- Остър херпесен гингивостоматит и рецидивиращи орални херпесни инфекции в детско-юношеска възраст - клиника, диагностика и лечение.
- Рецидивиращите афти при деца - клиника, рискови фактори и лечебни подходи.
- Орални кандидози в детска възраст – класификация, рискови фактори, клиника и лечение.
- Симптоматични стоматити в детска възраст.
- Огнищен синдром, проява в детска възраст.

ПРАКТИЧЕСКА ЧАСТ

В хода на своето обучение, специализантите трябва да извършат следната практическа работа:

- 2 случая с лечение на кариес на ранното детство;
- 5 случая с неоперативно превантивно лечение на начален кариес (с периодично последяване и документиране);
- 10 obturации с амалга на временни зъби;
- 10 obturации с различни полимери (според конкретните индикации) на временни зъби;
- 10 превантивни obturации с приложение на минимално инвазивни техники на постоянни детски зъби с незавършена минерализация;
- 5 случая на ендодонтско лечение на временни зъби;
- 8 случая с биологично лечение на постоянни детски зъби (с проследяване и документиране);
- 2 случая с ендодонтско лечение на зъби с незавършено кореново развитие (с приложение на методики – апексгенезис и апексфикация, с проследяване и документиране);
- 5 случая с цялостна оценка на риск от кариес и периодонтално заболяване, с изработване на индивидуална профилактична програма и саниране (с проследяване и документиране);
- 5 случая с оценка на периодонтален статус, диагностика и лечение на периодонтално заболяване в детско-юношеска възраст (с изработване на лечебен план, проследяване и документиране);

- 5 случая с диагностика и лечение на дете с лигавично заболяване (орална херпесна инфекция, рецидивиращи афти, симптоматични стоматити, орални кандидози);

- Два случая с 2 лечения на фрактури на фронтални детски зъби (с изработване на лечебен план, проследяване и документиране);

Извършената работа трябва да е подробно описана и документирана, според възприетите в катедрата по детска дентална медицина критерии и форми. Желателно е поне ½ от случаите да бъдат и фото- документирани.

Задължителни колоквиуми:

По време на 1-вия модул:

1. Орална морфология
2. Орална биология;

По време на 2-рия модул:

3. Профилактика на оралните заболявания;

По време на 3-тия модул:

4. Клиника, диагностика и лечение на кариеса на двете съзъбия, в детска възраст;

5. Клиника, диагностика и лечение на усложненията на кариеса при двете съзъбия. Зъбни травми в детска възраст;

6. Периодонтални и орални мукозни заболявания в детско юношеска възраст.

РАЗДЕЛ II

ОПЕРАТИВНО ЗЪБОЛЕЧЕНИЕ, ЕНДОДОНТИЯ И ФИЗИОТЕРАПИЯ

Оперативното зъболечение и ендодонтията е раздел от денталната медицина, който се занимава с етиология, патогенеза, диагностика, лечение и профилактика на заболяванията на твърдите зъбни тъкани (кариес и некариозни заболявания), зъбната пулпа и периодонциума на постоянните зъби.

Физиотерапията е раздел от денталната медицина, който се занимава с диагностиката и лечението на денталните заболявания с физикални средства и методи.

Придобилият специалност по Обща дентална медицина трябва да придобие следните компетенции и умения в раздела по Оперативно зъболечение и ендодонтия:

1. Да познава научните принципи на стерилизацията, дезинфекцията и антисептиката, за да предотвратява кръстосани инфекции в клиничната практика.

2. Да познава свойствата на материалите и индикациите за тяхното приложение във възстановителното и ендодонтското лечение.

3. Да познава етиологията и патогенезата на заболяванията на твърдите зъбни тъкани, зъбната пулпа и периодонциума с цел осъществяване на тяхната профилактика и лечение.

4. Да притежава достатъчни компетенции за клинични разсъждения и преценки, позволяващи изграждане на предварителна, диференциална и окончателна диагноза чрез интерпретиране на получените резултати от анамнезата, клиничните и параклиничните изследвания за пациенти от всички възрастови групи.

5. Да е в състояние да разпознава ендодонтските проблеми, клиничната характеристика на острата и хронична болка в лицево-челюстна област от различен произход и необходимите действия за нейното овладяване.

6. Да бъде компетентен в решаването на естетичните изисквания на пациентите.

7. Да преценява клиничните си възможности и случаите, в които трябва да насочи пациента за консултация при друг специалист.

8. Да е в състояние да диагностицира спешни медицински състояния, да оказва необходимата спешна помощ или да насочва пациентите към съответните специалисти.

9. Специалистът по обща дентална медицина трябва да може да се справя със зъбния кариес, пулпните и периодонтални патологични процеси при пациенти от всички възрастови групи.

10. Да е компетентен в оценката на риска от кариес на зъбите и провеждането на превантивни мерки и стратегии.

11. Да е компетентен в лечението на кариесното заболяване с методи, запазващи виталитета на зъбната пулпа и водещи до възстановяване формата, функцията и естетиката с подходящи материали.

12. Да е компетентен в извършването на лечебни процедури, които са насочени към запазване защитните механизми на зъбната пулпа.

13. Да е компетентен в провеждането на ендодонтско лечение на едно и многокоренови зъби.

14. Да е компетентен в определянето на показания за хирургично и сложно нехирургично ендодонтско лечение и в провеждането на съответните лечебни действия.

15. Да е компетентен в определяне на индикациите и контраиндикациите за провеждане на диагностика и лечение на денталните

заболявания с физикални методи и средства и да ги прилага в клиничната практика.

Цел на обучението - Специализантът по обща дентална медицина трябва да придобие в раздела по Оперативно зъболечение, ендодонтия и физиотерапия умения от всички дейности относно профилактиката, диагностиката и лечението на заболяванията на твърдите зъбни тъкани, зъбната пулпа и периодонциума, както и знания за диагностика и лечение с физикални фактори. Крайната цел е подготовка на лекари по дентална медицина, които са в състояние да задоволяват на високо професионално ниво потребностите на населението от дентална помощ и да създават условия за профилактика на денталните заболявания и промоция на денталното здраве.

Обучението в раздел Оперативно зъболечение, ендодонтия и физиотерапия включва теоретична подготовка и практическа част.

ТЕОРЕТИЧНА ПОДГОТОВКА ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

1. Асептика и антисептика в консервативното зъболечение.
2. Анализ и подготовка на пациента и съзъбието му за лечение с различни видове obturativni материали.
3. Неестетични obturativni материали – качества, клиничен анализ.
4. Естетични obturativni материали – качества, клиничен анализ.
5. Адхезивни системи – качества, клиничен анализ.
6. Особености в клиничната характеристика на зъбния кариес, диференциална диагноза и лечебен план.
7. Работа с кофердам – индикации, предимства и недостатъци, подготовка на работното поле, видове инструменти и материали, принципи и техника на работа. Методи за поставяне на кофердам.
8. Кавитети за obturativni от амалгама – сравнителна характеристика
9. Кавитети за obturativni от естетични материали – сравнителна характеристика
10. Кавитети за ляти вставки.
11. Биомеханични проблеми при лечение на зъбния кариес.
12. Фактори определящи статичността на obturativni.
13. Характер на дентинната рана и методи на медикаментозно третиране.
14. Възможности за увреждане на дентина, зъбната пулпа при и след лечение на зъбния кариес.
15. Междузъбни контакти, техника за направа на obturativni от амалгама.

16. Техника за изработка на obtурации от композиционни материали. Основни грешки.
17. Постоперативна чувствителност - същност, честота и предпоставки за възникване. Връзка между адхезията и постоперативната чувствителност.
18. Директни и индиректни методи за изработване на ляти вставки.
19. Фактори от които зависи избора на obtуровъчния материал и метода за obtуриране.
20. Парапулпарни ретенционни щифтове. Видове, основни характеристики, индикации и контраиндикации, техники на приложение.
21. Възстановяване на витални зъби със значителни разрушения на клиничните коронки.
22. Профилактика на зъбния кариес при възрастни .
23. Травматични увреждания на зъбите – клиника, диагностика и лечение.
24. Клиновидни дефекти – клиника, диагностика и лечение.
25. Зъбна ерозия – клиника, диагностика и лечение.
26. Зъбна абразия – клиника и лечение.
27. Ендодонциум, топографска анатомия на ендодонта. Препариране на ендодонтски кавитети.
28. Препариране на коренов канал. Обработка на коренови канали с ръчни канални инструменти. Видове техники.
29. Грешки и усложнения след обработка на кореновите канали. Фуркационни перфорации - усложнения, методи и средства за лечение, фактори повлияващи оздравителния процес.
30. Obtуриране на коренови канали. Методи, преценка на кореновия пълнеж, усложнения след obtурация на коренов канал.
31. Възпалителни процеси в зъбната пулпа – етиология, патогенеза, патоморфологични промени и фази на развитие. Особености в протичането на възпалението на зъбната пулпа и прогноза. Класификация на заболяванията на пулпата.
32. Методи на изследвания при пулпитите – анамнеза, обективно изследване и параклинични изследвания /химични, термични, термометрични, електродиагностични и рентгенови методи/. Лечебен план.
33. Акутни, серозни и гнойни пулпити: клиника, патоморфологични изменения, диагностика и методи на лечение.
34. Хронично възпаление на зъбната пулпа – улцерозни, грануломатозни и екзоцербиращи хронични пулпити: клиника, патоморфологични промени, диагностика и лечение.
35. Каналопълнежни и ампутиационни средства – видове, индикации, контраиндикации и фармакодинамика.
36. Витална екстирпация – същност, индикации, проблеми в приложението; критично отношение към виталната екстирпация.

37. Анатомоморфологични и други предпоставки, обуславящи възможностите за биологично лечение на пулпитите. Същност на биологичния метод на лечение. Индиректно покритие, индикация и фармакодинамика на пулпопокривните средства, прогноза. Директен метод на биологично лечение при пулпитите – индикация, пулпопокривни средства, прогноза.
38. Витална ампутация – същност, индикации, фармакодинамика на пулпопокривните средства, прогноза.
39. Критичен анализ на морталните методи.
40. Анатомио-физиологични особености на периодонциума, обуславящи характера на патологичните процеси. Същност на периодонтитите.
41. Акутни периодонтити, клиника, диагностика. План на лечение.
42. Хронични периодонтити – същност, диагностика и лечение на хроничния фиброзен и хроничния локализиран периодонтит, прогноза.
43. Хронични дифузни периодонтити – същност, клиника, диагностика и лечение, прогноза.
44. Радикуларни щифтове – видове, основни характеристики, видове естетични щифтове, контраиндикации и техника за приложение.
45. Прелекуване на зъби след проведено ендодонтско лечение.
46. Спешна ендодонтска помощ.
47. Електроодонтодиагностика – апаратура, методики, индикации и контраиндикации. Резултати и интерпретирането им при интактни зъби, неусложнен и усложнен кариес, при фрактура на челюстите и при кисти.
48. Физикални методи за профилактика и лечение на заболяванията на твърдите зъбни тъкани – некариозни заболявания и кариес.
49. Физикални методи за лечение на инфектирани коренови канали – галванизация и електрофореза. Депоелектрофореза.
50. Физикални методи за повлияване на острата симптоматика при остри и обострени хронични периодонтити.

ПРАКТИЧЕСКА ЧАСТ

Списък и брой на манипулациите и изследванията, които специалистът задължително трябва да извърши и овладее в частта по оперативно зъболечение и ендодонтия.

1. Лечение на зъбен кариес с obtурации от пластичен материал - 30
  - с амалгама -10
  - с композиционни материали -10
  - с глас-йономерен цимент - 10
2. Лечение на зъбен кариес с лети obtурации – 5

3. Лечение на зъбен кариес с вставки от композиционен материал и керамика – 5
4. Лечение на зъбната пулпа с витална екстирпация - 15
5. Лечение на периодонтити – 15
6. Прелекуване след неуспешно ендодонтско лечение – 10
7. Изграждане на слажно-фрактурирани зъби – 10

Списък и брой на манипулациите и изследванията, които специалистът задължително трябва да извърши и овладее в частта по дентална физиотерапия.

1. Електродонтодиагностика – 40
2. Общи методики на галванизация – 4
3. Диадинамичен ток – 4
4. Флуктоиращ ток – 6
5. Електрофореза на твърдите зъбни тъкани – 6
6. Електрофореза при инфектирани коренови канали – 10
7. Лечение с микровълни – 10
8. Лечение с лазер – 10
9. Лечение с инфрачервени и ултравиолетови лъчи – 10
10. Ултразвук – 10

Забележка: Лекуваните случаи се документират

Задължителни колоквиуми

1. Диагноза и план за лечение на кариозни и ендодонтски заболявания и такива от неендодонтски произход, имитиращи ендодонтски заболявания.

2. Инструментариум и материали за оперативно лечение и дефинитивно възстановяване на кариозни и некариозни лезии. Инструментариум, медикаменти, материали, апаратура и техника за препариране (почистване и разширение) и obtуриране на коренови канали.

3. Характеристика на успеха и неуспеха при лечение на зъбен кариес и при кореново лечение. Прелекуване в оперативното зъболечение и ендодонтитията.

4. Спешна ендодонтития. Ендодонтска хирургия. Избелване на зъби.

РАЗДЕЛ III

ПАРОДОНТОЛОГИЯ И ЗАБОЛЯВАНИЯ НА ОРАЛНАТА ЛИГАВИЦА

Обучението в раздел “Пародонтологията и заболявания на оралната лигавица” цели специализантът по „Обща дентална медицина” да придобие задълбочени знания и умения в диагностиката, превенцията и лечението на заболяванията, засягащи пародонта и периимплантните тъкани.

Обучението в раздел “Пародонтологията и заболявания на оралната лигавица” включва теоретична подготовка и практическа част.

ТЕОРЕТИЧНА ПОДГОТОВКА ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА

1. Съвременна класификация на пародонталните заболявания и състояния.
2. Клинична характеристика на плак-асоциирани гингивални заболявания.
3. Клинична характеристика на възпалително-деструктивните пародонтални заболявания - хроничен пародонтит и агресивни пародонтити.
4. Планиране на пародонталното лечение. Каузално-асоциирана пародонтална терапия. Инструментиране в пародонтологията. Ефективност на механичната пародонтална терапия.
5. Антимикробна терапия на пародонталните заболявания.
6. Третиране на гингивалния/пародонталния джоб – гингивални резективни техники за редукция на джоба.
7. Резективни и регенеративни техники в третирането на инфраосалните пародонтални дефекти.
8. Поддържаща пародонтална терапия. Диагноза на рецидива и прогресията на пародонталното заболяване.
9. Не плак-индуцирани гингивални и орални лезии (свързани със специфична инфекция, травма или манифестации на системни състояния).
10. Орални изяви на HIV- инфекция и СПИН.

Програма за демонстрации

1. Изследване на пациент за пародонтално заболяване. Клинични параметри на пародонтита. Рентгенографски методи в пародонталната диагноза.
2. Инструментиране в пародонтологията – приложение на ултразвуково инструментиране.

3. Техника на субгингивалното инструментирание - принципи на използване на пародонталните кюрети. Scaling and root planing.
4. Гингивален/пародонтален кюретаж (закрита процедура).
5. Гингивални резективни техники за редукция на джоба – външна и вътрешна гингивектомия.

Задължителни колоквиуми:

1. Терапевтични подходи на третиране на пародонтита, базирани на съвременната концепция за патогенезата на деструктивните пародонтални заболявания.

Семинари

1. Плак-асоциирани заболявания на гингивата – клинична характеристика, принципи на третиране.
2. Хроничен пародонтит – патогенеза, клинична характеристика, терапевтични подходи. Планиране на пародонталната терапия. Съобразяване на риска и контрол на факторите.
3. Агресивни пародонтити – етиология, клинична характеристика, третиране. Рефрактерност, рецидив и прогресия на пародонтита – характеристика.
4. Заболявания на гингивата, асоциирани със специфични инфекции, системни заболявания и дерматомукози.
5. Орални лезии при HIV-инфекция и СПИН.

Задължителна диагностично-лечебна дейност, която следва да извърши всеки специализант

1. Изследване на пациент за пародонтално заболяване. Регистриране на оралнохигиенен и гингивален статус. Клинични параметри на пародонтита. Ренгенографски методи в пародонталната диагноза – критерии за определяне загубата на кост. Микробиологична диагноза на пародонтита. Диагноза на гингивит и пародонтит:

- гингивит – 10 клинични случая;
- пародонтит – 10 клинични случая;
- индивиди със здрав пародонт – 10 случая.

2. Механична пародонтална терапия. Инструментирание в пародонтологията – приложение на ултразвуково инструментирание и принципи на използване на пародонталните кюрети:

- гингивит – 10 клинични случая;

- пародонтит – 10 клинични случая;
  - индивиди със здрав пародонт – 10 случая на професионална профилактика.
3. Техника на субгингивалното инструментирание. Scaling and root planing. Третиране на 10 случая на пародонтит.
4. Антимикробна терапия на пародонтита – системна и топикална:
- 5 случая на допълнителна системна антибиотична терапия на пародонтит;
  - 2 случая на топикално третиране на пародонталния джоб с фармацевтични форми на пролонгирано освобождаване.
5. Гингивален/пародонтален кюретаж (закрита процедура). Третиране на 10 случая на пародонтит – поне 30 пародонтални единици.
6. Гингивални резективни техники за редукция на джоба – външна и вътрешна гингивектомия: 5 случая на хирургична редукция на пародонтални джобове с техника на външна или вътрешна гингивектомия по индикации.
7. Диагноза на заболяванията на оралната мукоза – клинични и допълнителни диагностични методи.
- Диагностицирани и документирани 5 случая на диагноза и лечение на заболявания на оралната мукоза.

Забележка: Лекуваните случаи се документират с регистриране на пародонталните параметри в пародонтална карта преди и след лечение, рентгенографии преди и след лечение и фотодокументация на клиничен статус преди и след лечение.

РАЗДЕЛ IV ОРАЛНА ХИРУРГИЯ

Разделът „Орална хирургия” от специалността „Обща дентална медицина” обхваща в пълен обем лечението на всички хирургични заболявания на устната кухина и асоциираните с тях заболявания на челюстите и лицево-челюстната област. В периода на обучение се усвоява определен каталог от задължителни общохирургични и специални оперативни интервенции.

Обучението в частта по „Орална хирургия” е с продължителност 167 дни, по време, на което специализантът получава знания по:

- етиологията, патогенезата и клиниката на хирургичните заболявания;
- въпросите на профилактиката на хирургичните заболявания;
- методите на диагностика и доболнично лечение;
- методите на изследване, диагностика и лечение на болни в условията на доболничната помощ;

- съвременните методи на профилактика, диагностика и лечение на болните с орална патология и друга такава, изискваща хирургично и консервативно лечение;

Лекарят по дентална медицина специализиращ “Обща дентална медицина” придобива следните компетенции и умения в раздела по Орална хирургия:

- да извършва местна анестезия в ЛЧО, блокади на клоновете на п. trigeminus;

- да извършва екстракция на зъби, зъбни корени, хемисекция и лекува адекватно възможни усложнения;

- да извършва интраорални инцизии при субпериостални и субмукозни абсцеси, циркумцизии;

- да взема и изпраща материал за микробиологично изследване;

- да диагностицира и насочва за специализирано лечение болни с абсцеси, флегмони и остеомиелити в ЛЧО;

- да извършва обработка на рани при нарушаване целостта на гингивата, лигавицата на устната кухина – хемостаза, тампонада и компресивна превръзка, кюретаж, моделиране на алвеоларния гребен при наличие на остри костни ръбове останали след екстракция, шев;

- да диагностицира и извършва временна имобилизация при фрактури в ЛЧО, да имобилизира травматизирани зъби;

- да участва в подготовката на болни с придружаващи заболявания;

- да овладява възникнали алергични и токсични прояви при използване на локални анестетици;

- да оказва първа помощ при животозастрашаващи състояния по време на хирургични стоматологични интервенции;

- да извършва кюретаж /без ламбо и с ламбо/ при пародонтални заболявания;

- да диагностицира и насочва за специализирано лечение болни със заболявания на лицевите нерви, ТМС, слюнчените жлези, кисти в ЛЧО, одонтогенни синусити, лимфаденити в ЛЧО;

- да диагностицира и насочва за специализирано лечение вродени и придобити дефекти в ЛЧО;

- да диагностицира и насочва за специализирано лечение болни с туморни заболявания в ЛЧО, да извършва биопсия.

Учебна план-програма **Раздел “Орална хирургия”**

1. Анатомио-физиологини особености на устната кухина и ЛЧО – 1 ден
2. Местно обезболяване. Средства. Индикации. Методи. Интраорални и екстраорални – 45 дни

3. Особености на местното обезболяване при деца – 3 дни.
4. Премедикации – 3 дни
5. Усложнения при местно обезболяване – 10 дни.
6. Невролептаналгезия -1 ден.
7. Общо обезболяване – 1 ден.
8. Екстракция на млечни и постоянни зъби. Подготовка на болните с придружаващи заболявания (алергии, сърдечно-съдови заболявания, ендокринни и др.) за екстракция на зъби. Индикации – 5 дни.
9. Типична и атипична екстракция – оперативна техника. Етапи – 45 дни.
10. Заздравителен процес на екстракционната рана -2 дни.
11. Усложнения по време и след екстракция – 7 дни.
12. Акутни периодонтити. Диагностика и лечение – 4 дни.
13. Хронични периодонтити. Диагностика и лечение – 5 дни.
14. Одонтогенни кисти на челюстите. Диагностика и лечение - 4 дни.
15. Неодонтогенни кисти на челюстите. Диагностика и лечение – 1 ден.
16. Кисти на меките тъкани в устната кухина и ЛЧО. Диагностика и лечение – 1 ден.
17. Патология на пробива на зъбите. Диагностика и лечение – 5 дни.
18. Остеомиелит на челюстите. Диагностика. Принципи на лечение – 1 ден.
19. Абсцеси и флегмони в ЛЧО. Диагностика. Инцизии на субмукозен и субпериостален абсцес – 3 дни.
20. Лимфаденити. Диагностика. Принципи и лечение – 1 ден.
21. Одонтогенни синусити. Диагностика, принципи и лечение – 1 ден.
22. Заболявания на челюстната става. Диагностика. Лечение – 1 ден.
23. Заболявания на лицевите нерви. Диагностика и лечение – 1 ден.
24. Травми на зъбите. Диагностика и лечение – 1 ден.
25. Травми на меките тъкани – 1 ден.
26. Фрактури на челюстите. Диагностика и лечение – 2 дни.
27. Фрактури на ябълчната кост и носни кости. Диагностика и лечение – 1 ден.
28. Заболявания на слюнчените жлези. Диагностика и лечение – 1 ден.
29. Преканцерози на устната кухина и ЛЧО – 1 ден.
30. Ранна диагностика на туморите в устната кухина и ЛЧО – 1 ден.
31. Предпротетична хирургия – 2 дни.
32. Вродени цепки на устните и небцето. Срокове и принципи за оперативно лечение – 1 ден.
33. Спомагателни интервенции при зъбно-челюстни деформации – 1 ден.

34. Индикации за реконструктивни операции и принципи за извършването им при прогнатия и микрогнатия, прогения и микрогения, отворена и дълбока захапка и латерогнатия - 1 ден.

Семинари

1. Обезболяване в устната кухина и ЛЧО.
2. Екстракция на зъби.
3. Възпалителни заболявания в устната кухина и ЛЧО.
4. Травми на устната кухина и ЛЧО.
5. Тумори в устната кухина и ЛЧО.

Демонстрации по време на индивидуалното обучение

1. Екстракции на различни групи зъби.
2. Затруднени екстракции.
3. Атипични екстракции. Издлетьвания.
4. Инцизии на субпериостален и субмукозен абсцес.
5. Зашиване на рани в устната кухина.

Задължителни колоквиуми:

1. Обезболяване в устната кухина и ЛЧО.
2. Възпалителни заболявания в устната кухина и ЛЧО.

Задължителна диагностично-лечебна дейност, която следва да извърши всеки специализант в отделение по орална хирургия

1. Изследване на хирургично - дентално болен – план и методика на клиничните изследвания: анамнеза, обективно и специфичното изследване в ЛЧО и устната сухина. Параклинични изследвания – интерпретиране, лабораторни изследвания на кръв и урина, рентгенограми и други – 10 болни
2. Местно обезболяване – техника на контактната, терминалната и проводна анестезия – мин. 100 болни
3. Екстракция на зъби – мин. 100 болни
4. Одонтоектомия (операция за изваждане на зъби) – 10 болни
5. Операция за изваждане на ретинирани зъби – 2 болни
6. Реимплантация на зъби – 2 болни
7. Шинирани на луксирани зъби – 1 болен
8. Зашиване на рани в устната кухина – 1 болен
9. Обследване и лечение на болни с перфорация на максиларния синус – 1 болен
10. Апикални остеотомии – 2 болни
11. Операции при пародонтоза – 2 болни
12. Обследване на болни с абсцеси и флегмони – 5 болни

- С кисти – 5 болни
- С травми – 2 болни
- С тумори – 2 болни
- 13. Интраорални инцизии – 4 болни
- 14. Екстраорални инцизии – 1 болен

РАЗДЕЛ V ПРОТЕТИЧНА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

Обучението в частта по „Протетична дентална медицина” е с продължителност 167 дни.

Учебна план-програма раздел „Протетична дентална медицина”

I. Анатомо-функционални особености и патология на дъвкателния апарат и лицево-челюстната област – 10 работни дни

1. Захапки – видове, характеристика.
2. Основни антропо-морфологични белези на лицето и дъвкателния апарат. Биоконстанти.
3. Основни въпроси на съвременната оклузодонтия. Зъбно-челюстна артикулация. Видове оклузии.
4. Биомеханика на дъвкателния апарат, силови ефекти, рефлексии. Апарати за възпроизвеждане на движенията на долната челюст.
5. Оклузално и пародонтално налягане. Постановка на Балабанов за функционално-механичното равновесие на пародонта.
6. Функционална патология на дъвкателния апарат – същност, механизми, терминология.
7. Морфологични и функционални изменения след нарушаване целостта на зъбните редици и след пълно обеззъбяване.

II. Основни клинични и параклинични методи на изследване в Протетична дентална медицина - 12 работни дни

1. Клинични методи – анамнеза, оглед, преглед, палпация, перкусия и др.
2. Параклинични методи:
  - а/ изследване на функционалното състояние на дъвкателния апарат – статични, статично-функционални и функционални методи. Пародонтограма;
  - б/ изследване за патогалванизъм и алергични прояви;
  - в/ рентгенографични методи на изследване;

- г/ изследване на модели;
3. Диагноза, показания и противопоказания за протетично лечение.
  4. Лечебен план, прогноза и епикриза.

III. Протетична профилактика и лечение на зъбните коронки – 22 работни дни

1. Видове изкуствени коронки, показания и противопоказания.
2. Изграждане на силно разрушени зъбни коронки.
3. Клиника и лабораторна технология на различните видове цели обвивни коронки.

ЗАБЕЛЕЖКА 1. Разглеждането на всяка отделна конструкция се извършва в съответствие с конкретен клиничен случай. Препоръчва се следната последователност.

- Анализ на данните от приложените изследвания, обосновка на лечебния план и избраната конструкция на основата на тяхната профилактична, функционална, естетична и технологична характеристика и оценка.

- В системния ход на клиничните и лабораторни етапи се включва: клиничният подход на денталния лекар в съответствие с клиничната ситуация на пациента, реактивността на организма, соматично и психично здраве и др. Подготовка, обезболяване, изпиляване на зъбите – видове, правила, инструменти и пособия. Предпазване на изпилените зъби. Предварителни коронки. Отпечатъчни методи и материали – видове, техника. Ажустиране и циментиране – важни моменти, качествени показатели, медико-биологични оценка, прогноза. В зъботехническата лаборатория – изготвяне на модели, използване на оклудатори и артикулатори, последователност на технологичните етапи, методи, материали, лабораторни грешки.

IV. Протетична профилактика и лечение на частичните обеззъбявания с мостови протези – 44 работни дни

1. Планиране и конструиране на мостовите протези. Методи за извеждане на пародонта от състояние на функционална недостатъчност.
2. Видове мостови протезни конструкции в зависимост от крепителите. Конструкционни принципи. Предварителни конструкции.
3. Системен ход на клиничните и лабораторни етапи и манипулации.

ЗАБЕЛЕЖКА 2. Разглеждането на темата се извършва в съответствие с конкретен клиничен случай. Препоръчва се аналогичната последователност, посочена в ЗАБЕЛЕЖКА 1.

V. Протетична профилактика и лечение на частичните обеззъбявания с частични сменяеми протези – 22 работни дни

1. Класификация на протезните конструкции, функционално-механична характеристика, преимущества и недостатъци, показания.

2. Средства за задържане и стабилизация – видове, принципи.

3. Видове частични протези – показания, клиника, лабораторни технологии:

а/ плакови;

б/ скелетирани – моделно лети система „НЕЙ”;

в/ траверсно-ставни;

г/ с механични стави, цанги, плъзгачи;

д/ имедиатни.

ЗАБЕЛЕЖКА 3. При разглеждане на конкретния случай се спазва вече описаната в Забележка 1 последователност на клинични и лабораторни етапи по форма и съдържание.

VI. Протетично лечение след пълно обеззъбяване – 22 работни дни

1. Основни фактори и принципи за задържане и стабилизиране на целите протези.

2. Индивидуални лъжици – видове, методи за изработване, методи за ажустиране.

3. Отпечатъчни материали и методи. Функционален отпечатък – характеристика.

4. Теория и практика на определянето на централната позиция на долната челюст.

5. Видове изкуствени зъби, правила за избора им и методи за нареждането им.

6. Клинична проба с наредени зъби – методика, откриване на грешките, правила за отстраняването им.

7. Ажустиране и предаване на целите протези – методика, откриване и отстраняване на грешките, наставления към болния. Процес на адаптация.

8. Ребазиране и поправки на цели протези.

9. Имедиатни цели протези.

10. Усложнения след протезиране с цели протези – видове, причини и методи за отстраняване.

ЗАБЕЛЕЖКА 4. При разглеждане на протетичното лечение след пълно обеззъбяване се изхожда и от конкретен болен. Описаните заглавия имат за цел да посочат необходимия минимум от теоретични знания и да осигурят

последователност на изложението, за да се получи творческо решение на конкретния клиничен случай.

VII. Протетично лечение на пародонтопатиите – 15 работни дни

1. Обосновка на протетичното лечение в рамките на комплексния подход.

2. Принципи и методи за извеждане на пародонта от състояние на функционална недостатъчност.

3. Селективно изпиляване – принципи и методика за профилактика и лечение на оклузалния травматизъм при предварителни контакти и артикулационни блокажи.

4. Шиниране на зъби с увреден пародонт – принципи, видове шини, методика, прогноза.

ЗАБЕЛЕЖКА 5. Следва се системния ход на клиничните и лабораторни манипулации при всеки конкретен случай.

VIII. Протетично лечение на оклузалното зъбно изтриване – 20 работни дни

1. Етиология и патогенеза на оклузалното зъбно изтриване. Диагностика на отделните фази на процеса.

2. Клиничен подход и методика за възстановяване и поддържане на понижената височина на оклузията. Оклузални посредници.

3. Клиника на лечението на изтритите твърди зъбни тъкани с микропротези, с частични обвивни коронки и с цели обвивни коронки.

ЗАБЕЛЕЖКА 6. При разглеждане на въпросите се следва системния ход на клиничните и лабораторни манипулации при всеки отделен случай.

Задължителни колоквиуми:

1. Основи на оклузията и артикулацията. Съвременни методи за профилактика и лечение при смущения в оклузията и артикулацията.

2. Планиране и конструиране на мостовите протези.

Семинари:

1. Методи за изпиляване на зъби за цели обвивни коронки.

2. Отпечатъчни материали и методи при протезиране с неснемаеми конструкции.

3. Клинични особености на частичните снемаеми протези със специални средства за задържане и стабилизация.

4. Определяне на централната позиция на долната челюст.

Теми за демонстрации по време на индивидуалното обучение

1. Изпиляване на зъби с прагова препарационна граница и вземане на отпечатък за цели обвивни коронки или мостова протезна конструкция.
2. Предпротетична подготовка за лечение с частични сменяеми протези със специални средства за задържане и стабилизация.
3. Вземане на функционален отпечатък при лечение на болен след пълно обеззъбяване.

Задължителна диагностично-лечебна дейност, която следва да извърши всеки специализант в отделение по протетична дентална медицина

1. Две единични коронки – метални, пластмасови, бленд-коронки
2. Две едноотливни мостови протези до 3 мостоносителя.
3. Комплект подвижни частични протези – моделно ляти или със специални средства за задържане и стабилизация
4. Комплект цели протези
5. Два случая на селективно изпиляване
6. Един случай с abrasio dentis.

КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА СПЕЦИАЛНОСТ ОБЩА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

Раздел

„Детска дентална медицина „

1-ви модул: Пропедевтика на детската дентална медицина

/Орална морфология и биология /

1. Морфология, състав и обмяна на емайла. Характеристика в детска възраст.
2. Морфология и физиология на дентина. Обмяна и чувствителност в дентина. Видове дентин. Характеристика в детска възраст.
3. Морфология на зъбната пулпа. Функции и физиология на зъбната пулпа. Характеристика в детска възраст.
4. Морфология и физиология на цимента, периодонциума и алвеоларна кост. Характеристика в детска възраст.
5. Морфология и физиология на оралната лигавица, гингива и периодонт. Характеристика в детска възраст.

6. Динамика на зъбното развитие. Определение, срокове, етапи на зъбното развитие.
7. Течна орална среда - слюнка и гингивална течност.
8. Орална екология. Резидентна микрофлора в устата – характеристика и взаимодействия.
9. Защитни механизми в устата. Орален имунитет.

2-ри модул: Профилактика на оралните заболявания

10. Етиология на зъбния кариес. Фактори и взаимодействия.
11. Бактериален плаков биофилм. Зъбна пеликула. Генеза, развитие, структура и значение за оралните заболявания.
12. Патогенеза на зъбния кариес. Теории. Съвременно схващане за патогенеза на зъбния кариес.
13. Морфология на зъбния кариес в емайла и дентина. Процеси на де- и реминерализация.
14. Съвременни концепции за профилактиката на оралните заболявания – цели, стратегии, направления и форми.
15. Орална хигиена, теоретична постановка, цели, направления, методи и средства.
16. Ендогенна и екзогенна флуорна профилактика.
17. Хранене и орално здраве. Хранителна профилактика на оралните заболявания.
18. Силанти- индикации, диагностика на дълбоките фисури
19. Превантивно, неоперативно лечение, реминерализацията- методи и средства.
20. Оценка на риска за зъбния кариес – основа за съвременни профилактични програми.
21. Промоция на оралното здраве – определение, цел, причина, насоки, стратегии.

3-ти модул: Клиника на детската дентална медицина

22. Орално изследване на дете. Насочена анамнеза, зъбен и периодонтален статус. Оценка на риск за кариес и периодонтално заболяване. Лечебен план. Ренгенова диагностика.
23. Психологични проблеми при дентално лечение на деца. Методи за повлияване на поведението на детето в дентален кабинет.
24. Кариес на временни зъби – особености в клиниката и лечението. Кариес на ранното детство.
25. Кариес на постоянни детски зъби – особености в клиниката и диагностиката. Превантивно, неоперативно и микроинвазивно лечение.
26. Пулпити и периодонтити на временни зъби – диагностика и лечение.

27. Пулпити на постоянни детски зъби – особености в клиниката, диагностиката и лечението. Биологично лечение.

28. Лечение на зъби с незавършено кореново развитие. Съвременни методики и средства.

29. Травми на временни и постоянни детски зъби. Клиника, диагностика и лечение.

30. Зъбни дисплазии- клиника, диагностика и лечение.

31. Периодонтални заболявания в детско-юношеска възраст. Оценка на периодонтален статус в детско-юношеска възраст.

32. Основни принципи за профилактика и лечение на периодонталните заболявания в детско-юношеска възраст.

33. Гингивални заболявания в детско-юношеска възраст.

34. Периодонтални заболявания в детско-юношеска възраст.

35. Етиология, патогенеза и клиничко-морфологична класификация на стоматитите при деца.

36. Остър херпесен гингивостоматит и рецидивиращи орални херпесни инфекции в детско-юношеска възраст - клиника, диагностика и лечение.

37. Рецидивиращите афти при деца - клиника, рискови фактори и лечебни подходи.

38. Орални кандидози в детска възраст – класификация, рискови фактори, клиника и лечение.

39. Симптоматични стоматити в детска възраст.

40. Огнищен синдром, проява в детска възраст.

Раздел

“Оперативно зъболечение, ендодонтия и физиотерапия”

1. Асептика и антисептика в консервативното зъболечение.
2. Анализ и подготовка на пациента и съзъбието му за лечение с различни видове obturativni материали.
3. Неестетични obturativni материали – качества, клиничен анализ.
4. Естетични obturativni материали – качества, клиничен анализ.
5. Адхезивни системи – качества, клиничен анализ.
6. Особености в клиничната характеристика на зъбния кариес, диференциална диагноза и лечебен план.
7. Работа с кофердам – индикации, предимства и недостатъци, подготовка на работното поле, видове инструменти и материали, принципи и техника на работа. Методи за поставяне на кофердам.
8. Кавитети за obturacii от амалгама – сравнителна характеристика
9. Кавитети за obturacii от естетични материали – сравнителна характеристика

10. Кавитети за ляти вставки.
11. Биомеханични проблеми при лечение на зъбния кариес.
12. Фактори определящи статичността на obtурацията.
13. Характер на дентинната рана и методи на медикаментозно третиране.
14. Възможности за увреждане на дентина, зъбната пулпа при и след лечение на зъбния кариес.
15. Междузъбни контакти, техника за направа на obtурации от амалгама.
16. Техника за изработка на obtурации от композиционни материали. Основни грешки.
17. Постоперативна чувствителност-същност, честота и предпоставки за възникване. Връзка между адхезията и постоперативната чувствителност.
18. Директни и индиректни методи за изработване на ляти вставки.
19. Фактори от които зависи избора на obtуровъчния материал и метода за obtуриране.
20. Парапулпарни ретенционни щифтове. Видове, основни характеристики, индикации и контраиндикации, техники на приложение.
21. Възстановяване на витални зъби със значителни разрушения на клиничните коронки.
22. Профилактика на зъбния кариес при възрастни .
23. Травматични увреждания на зъбите – клиника, диагностика и лечение.
24. Клиновидни дефекти – клиника, диагностика и лечение.
25. Зъбна ерозия – клиника, диагностика и лечение.
26. Зъбна абразия – клиника и лечение.
27. Ендодонциум, топографска анатомия на ендодонта. Препариране на ендодонтски кавитети.
28. Препариране на коренов канал. Обработка на коренови канали с ръчни канални инструменти. Видове техники.
29. Грешки и усложнения след обработка на кореновите канали. Фуркационни перфорации - усложнения, методи и средства за лечение , фактори повлияващи оздравителния процес.
30. Obtуриране на коренови канали. Методи, преценка на кореновия пълнеж, усложнения след obtурация на коренов канал.
31. Възпалителни процеси в зъбната пулпа – етиология, патогенеза, патоморфологични промени и фази на развитие. Особенности в протичането на възпалението на зъбната пулпа и прогноза. Класификация на заболяванията на пулпата.
32. Методи на изследвания при пулпитите – анамнеза, обективно изследване и параклинични изследвания /химични, термични,

- термометрични, електродиагностични и рентгенови методи/. Лечебен план.
33. Акутни, серозни и гнойни пулпити: клиника, патоморфологични изменения, диагностика и методи на лечение.
  34. Хронично възпаление на зъбната пулпа – улцерозни, грануломатозни и екзоцербиращи хронични пулпити: клиника, патоморфологични промени, диагностика и лечение.
  35. Каналопълнежни и ампутационни средства – видове, индикации, контраиндикации и фармакодинамика.
  36. Витална екстирпация – същност, индикации, проблеми в приложението; критично отношение към виталната екстирпация.
  37. Анатомоморфологични и други предпоставки, обуславящи възможностите за биологично лечение на пулпитите. Същност на биологичния метод на лечение. Индиректно покритие, индикация и фармакодинамика на пулпопокривните средства, прогноза. Директен метод на биологично лечение при пулпитите – индикация, пулпопокривни средства, прогноза.
  38. Витална ампутация – същност, индикации, фармакодинамика на пулпопокривните средства, прогноза.
  39. Критичен анализ на морталните методи.
  40. Анатомо-физиологични особености на периодонциума, обуславящи характера на патологичните процеси. Същност на периодонтитите.
  41. Акутни периодонтити, клиника, диагностика. План на лечение.
  42. Хронични периодонтити – същност, диагностика и лечение на хроничния фиброзен и хроничния локализиран периодонтит, прогноза.
  43. Хронични дифузни периодонтити – същност, клиника, диагностика и лечение, прогноза.
  44. Радикуларни щифтове – видове, основни характеристики, видове естетични щифтове, контраиндикации и техника за приложение.
  45. Прелекуване на зъби след проведено ендодонтско лечение.
  46. Спешна ендодонтска помощ.
  47. Електроодонтодиагностика – апаратура, методики, индикации и контраиндикации. Резултати и интерпретирането им при интактни зъби, неусложнен и усложнен кариес, при фрактура на челюстите и при кисти.
  48. Физикални методи за профилактика и лечение на заболяванията на твърдите зъбни тъкани – некариозни заболявания и кариес.
  49. Физикални методи за лечение на инфектирани коренови канали – галванизация и електрофореза. Депоелектрофореза.
  50. Физикални методи за повлияване на острата симптоматика при остри и обострени хронични периодонтити.

Раздел

„Пародонтология и заболявания на оралната лигавица”

1. Зъбна плака (дентален биофилм) – формиране, състав, значимост в етиологията и патогенезата на възпалителните заболявания на гингивата и пародонта.
2. Каузална механична терапия (инструментиране в пародонтологията) – цели и етапи на осъществяване на професионалния контрол на каузалните фактори.
3. Каузална механична терапия – персонален контрол на каузалните фактори. Химически контрол на бактериалната плака.
4. Гингивални заболявания, асоциирани със зъбната плака – клинични характеристики, диагностика, лечение.
5. Плак-асоциирани заболявания на гингивата, модулирани от системни фактори – системни заболявания, хормони, медикация.
6. Хроничен пародонтит – клинична характеристика, диагноза, лечение.
7. Агресивни пародонтити – класифициране, клинична характеристика, диагноза.
8. Агресивни пародонтити – лечение, контрол на прогресията на костната деструкция, прогноза.
9. Пародонтити, свързани със системни заболявания – клинични характеристики, диагноза, контрол.
10. Рефрактерни пародонтити. Диагноза, третиране.
11. Некротични пародонтални заболявания.
12. Диагноза на заболяванията на пародонта. План на лечение.
13. Топикално и системно медикаментозно лечение на заболяванията на гингивата и пародонта.
14. Гингивален /пародонтален кюретаж – индикация, техника, инструментариум, оздравяване.
15. Решения за хирургично лечение при пародонтит, съображения на протетичното лечение при пародонтит.
16. Стабилизиране на зъби с увреден пародонт. Оклузална травма.
17. Пародонтални лезии, свързани с ендодонтски лезии.
18. Акутни пародонтални лезии – етиология, клинична характеристика, разрешаване.
19. Мукогингивални деформации и състояния, предистониращи към плак-асоциирани заболявания на гингивата/пародонта.
20. Орални изяви при СПИН.
21. Стоматити, свързани с травматични фактори, професионални фактори.
22. Стоматити, свързани с инфекциозни фактори.

23. Стоматити, свързани със системни състояния.
24. Афтозни орални лезии.
25. Субпротезен стоматит – фактори, клинична характеристика, лечение.
26. Дерматостоматити – Pemphigus, Pemphigoid.
27. Erythema erudalivum multiforme - етиология, клинични изяви, диагноза, лечение.
28. Leukoplakia – етиология, клинична характеристика, лечение.
29. Lichen planus – клинична характеристика, диагноза, лечение.
30. Физикални фактори в контрола на заболяванията на гингивата/пародонта.

Раздел „Орална хирургия”

1. Местно обезболяване. Методи. Интраорални. Екстраорални.
2. Местно обезболяване. Средства. Коригенти. Индикации. Премедикация.
3. Особенности на местното обезболяване при деца, възпалителни процеси ООИ, придружаващи заболявания.
4. Усложнения при местно обезболяване.
5. Премедикация. Средства. Методи.
6. Екстракция на зъби. Класическа и атипична. Показания и противопоказания. Заздравителен процес на екстракционната рана – нормален, усложнен.
7. Усложнения по време и след екстракция на зъби.
8. Акутни периодонтити. Диагностика. Диференциална диагноза. Лечение.
9. Хронични периодонтити. Диагностика. Диференциална диагноза. Лечение.
10. Кисти на челюстите. Одонтогенни и неодонтогенни. Диагностика. Лечение.
11. Кисти на меките тъкани в ЛЧО. Вродени. Ретенционни. Диагностика. Диференциална диагноза. Лечение.
12. Патология на пробива на зъбите. Диагностика. Диференциална диагноза. Лечение.
13. Остеомиелит на челюстите. Одонтогенни. Травматичен. Остър. Хроничен. Диагностика. Диференциална диагноза. Лечение.
14. Абсцеси и флегмони в областта (около) на горната челюст. Симптоматика. Изследвания. Диагностика. Лечение.
15. Абсцеси и флегмони около долната челюст. Симптоматика. Изследвания. Диагностика. Лечение.

16. Заболявания от специфични инфекции.
17. Заболявания на лимфните възли в ЛЧО. Лимфаденити. Диагностика. Диференциална диагноза. Лечение.
18. Пародонтални заболявания. Хирургично лечение. Индикации. Техники.
19. Одонтогенни синусити. Диагностика. Диференциална диагноза. Лечение. Перфорации на максиларния синус. Диагностика. Лечение.
20. Сиалoadенити. Диагностика и лечение. Сиалолитиаза. Диагностика и лечение.
21. Опасни за живота усложнения при възпалителни процеси в ЛЧО. Диагностика и спешна помощ.
22. Артрити. Артрози. Анкилози на челюстната става. Диагностика и лечение. Луксации и контрактури.
23. Заболявания на лицевите нерви. Диагностика. Диференциална диагноза и принципи на лечение.
24. Травми на меките тъкани в ЛЧО. Травми на зъбите /луксация, експулсия, фрактура/. Диагностика. Първа помощ и лечение.
25. Фрактури на долната челюст. Симптоматика. Диагностика. Принципи на лечение. Първа помощ.
26. Фрактури на горната челюст. Симптоматика. Диагностика. Принципи на лечение. Първа помощ.
27. Фрактури на ябълчната кост и дъга, носни кости. Симптоматика. Диагностика. Лечение.
28. Опасни за живота усложнения при травми в ЛЧО. Симптоматика. Показатели за преценка. Диференциална диагноза. Спешни мерки.
29. Доброкачествени тумори в ЛЧО. Диференциална диагноза. Принципи на лечение.
30. Злокачествени тумори в ЛЧО. Симптоматика. Диагностика. Диференциална диагноза. Принципи на лечение.
31. Пренеоплазии. Диагностика. Лечение. Ранна диагностика на злокачествените тумори на устната кухина – устни, език, гингива.
32. Вродени цепки на устните и небцето. Срокове и принципи за оперативно лечение.
33. Зъбно-челюстни деформации: прогения, прогнатия, микрогения, отворена и дълбока захапка. Клиника. Диагностика. Индикации и срокове за лечение.
34. Предпротетична хирургия. Видове. Индикации. Методи.
35. Превенция и поведение при спешни състояния в стоматологичната хирургия.
36. Имплантология. Класификация. Видове имплантатни системи. Рехабилитация на алвеоларния гребен.

37. Проявина СПИН в ЛЧО.

Раздел

„Протетична дентална медицина”

1. Заболявания на дъвкателния апарат – етиология и патогенеза.
2. Функционална патология на дъвкателния апарат – механизми и терминология.
3. Изследване на болния за протетично лечение на дъвкателния апарат.
4. Методи за изследване на дъвкателната функция – статични, статично-функционални и функционални.
5. Показания и противопоказания за протетично лечение на дъвкателния апарат. Подготовка за протетично лечение.
6. Протетична профилактика и лечение на дефектите на зъбната коронка.
7. Протетично лечение на пародонта. Селективно изпиляване и шиниране. Парафункци – етиология и лечение.
8. Профилактично-лечебни мероприятия при смущения в оклузията и артикулацията.
9. Лечение на дефектите на зъбните редици с мостови протези. Медикобиологични показатели.
10. Видове крепители в неподвижното протезиране. Класификация.
11. Планиране и конструиране на мостови протези. Конструкционни принципи.
12. Клиника на мостовите протези.
13. Съвременни отпечатъчни материали и методи в зъбопротезирането.
14. Лечение на дефектите на зъбните редици с частични подвижни протези. Показания и противопоказания. Класификация.
15. Моделно лети частични протези. Конструкционни принципи, видове стабилизации.
16. Протетично лечение след пълно обеззъбяване – клиника.
17. Специални методи за лечение на беззъби челюсти: прогения, прогнатия, микрогнатия, силно развити тубери.
18. Протетична имплантология.
19. Протетично лечение в детска възраст.
20. Лицево-челюстно протезиране.
21. Основна характеристика на материалите използвани в денталната практика /метални сплави, пластмаси и цимент/. Промени в сплавите в устата. Патогалванизъм.

ЛИТЕРАТУРА

РАЗДЕЛ - ПАРОДОНТОЛОГИЯ И З О Л

Препоръчителна литература:

I. На български и руски език:

1. Атанасов, Димитър. Пародонтална хирургия/Димитър Атанасов. - София: Квинтесенц БГ, 1995 - 135 с.
2. Атанасова, Елена и др. Заболявания на пародонта в ювенилната възраст/Елена Атанасова, Тереза Джемилева - София: Медицина и физкултура, 1980. - 179 с.
3. Ботушанов, Петър и др. Пародонтология: Клиника и консервативно лечение/Петър Ботушанов, Стоян Владимиров, Георги Георгиев. - Пловдив: Спектър, 2000. - 335 с.
4. Джемилева, Тереза. Заболявания на пародонта/Тереза Джемилева . - София : Ацер, 1999 . - 367 с.
5. Джемилева, Тереза. Практически подходи при профилактиката на заболяванията на пародонта/Тереза Джемилева. - София: Знание, 1995. - 63 с.
6. Комплексно лечение на заболяванията на пародонта/Димитър Атанасов и др; Ред. Елена Атанасова. - София: Медицина и физкултура, 1988. - 212 с.
7. Основи на пародонтологията/Под ред. на Томас Г. Уилсън, Кенет С. Корнман . - София: Шаров, 1999. - 466 с.
8. Ботушанов, П. Диагностика и лечение на възпалителните заболявания на пародонта/П. Ботушанов. - Пловдив: Academica Press, 1994. - 248 с.
9. Ботушанов, П. Диагностика и лечение на заболяванията на устната лигавица/П. Ботушанов. - Пловдив: Авто Спектър, 1997. - XXIV, 149 с.
10. Ботушанов, Петър и др. Пародонтология: Клиника и консервативно лечение/Петър Ботушанов, Стоян Владимиров, Георги Георгиев. - Пловдив: Спектър, 2000. - 335 с.
11. Средства за орална хигиена/П. Ботушанов и др; Под ред. на П. Ботушанов, Б. Атанасов - Пловдив: Авто Спектър, 1996. - 414 с.
12. Безрукова, И. В. и др. Агресивные формы пародонтита : Руководство для врачей / И. В. Безрукова, А. И. Грудянов . - Москва : МИА, 2002 . - 128 с.
13. Заболевания пародонта: Атлас: Уч.пособие для студентов мед. вузов/Под ред. на Н. Ф. Данилевский. - Москва: Медицина, 1993. - 320 с.

II. На английски и френски език:

1. Periodontal Therapy and Implant Dentistry 2003. Forth edition, J. Lindhe.
2. Carranza's Clinical Periodontology. tenth edition, Newman MG., H. H. Takei, P. R. Klokkevold, F. A. Carranza
3. Color atlas of periodontology/Klaus H. Rateitschak, et al. - New York: Thime, 1985. - IX, 321 p.
4. Cripps, S. Periodontal disease: Recognition, interception and prevention: A guide for the general practitioner / S. Cripps. - Chicago etc.: Quintessence, 1984. - 290 p.: ill.
5. Dix questions de parodontologie. - Paris: Julien Prelat, 1972. - 128 p.: ill.
6. Charon, Jacques A. et al. Parodontie clinique moderne de la litterature a la realite / Jacques A. Charon, Frederic Joachim, Philippe J.-J. Sandele. - Paris: CdP, 1995. - V, 150 p.: ill.
7. Periodontology 2000
8. Journal of Periodontology

РАЗДЕЛ - ПРОТЕТИЧНА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

I. ОСНОВНА:

1. Атанасова, Ел., и кол. Комплексно лечение на заболяванията на пародонта. С., М.Ф., 1988
2. Кисов, Хр., И. Анастасов. Ръководство по материалознание. С., М.Ф., 1995
3. Ликов, Ч., И. Куликов. Частични протези. С., М.Ф., 1988
4. Попов, Н. и кол. Клиника на протетичната стоматология. С., М.Ф., 1992
5. Филчев, А., Р. Ралев. Пропедевтика на протетичната дентална медицина, София, 2007, 391 стр.
6. Тодоров, Ив. Материалознание. С., М.Ф., 1985

II. ДОПЪЛНИТЕЛНА:

1. Балабанов, М. Моделно лята кламерна протеза. С., М.Ф., 1970
2. Боянов, Б., Ю. Курляндский. Протезиране на беззъби челюсти. С., М.Ф., 1964
3. Методи за мостово протезиране. Под ред. На К. Георгиева, С., МА, 1973
4. Маркскорс, Р. Частични протези на моделно-лята основа. С., М.Ф., 1990
5. Попов, Н. и кол. Рационални методи и конструкции в неподвижното протезиране. С., М.Ф., 1983
6. Попов, Н. Клинични грешки и усложнения в зъбопротезирането. С., М.Ф., 1988

7. Попов, Н. Практически подходи при протетичното лечение на дъвкателния апарат. „Знание”, Ст.Загора, 1995
8. МакЕнти, М. Цели протези. Клиничен подход.Мед. издателство „Шаров”, 2001, под ред. на проф. Т.Пеев
9. Брудвик, Д. Частични сменяеми протези. Мед. Издателство „Шаров”, 2001, под ред. на проф. Т.Пеев
10. Шилинбърг, Х. и кол. Основи на несменяемите зъбни протези, Мед.издателство „Шаров”, 2001, под ред. на проф. Т.Пеев